

Így kerek

VISSZHANG - LIII. évfolyam 18. szám, 2009. április 30.

Megátalkodott baloldali (sőt, Marxhoz ragaszkodó) létemre semmi bajom Bruck Gábor és Vági Zoltán közösen jegyzett dolgozatával (*Kapitalizmus: a gyűlölet tárgya*, *ÉS*, 2009/10., márc. 6.), amely ráadásul impozáns gazdaság- és kultúrtörténeti adatolásával még le is nyugózik. Mert egyetérték a szerzőkkel, miszerint a totalitárius hatalomszerveződés veszélyével szemben feltétlenül meg kell védeni a demokráciát (dacára, hogy számos tekintetben joggal kritizálható) meg a piacgazdaságot (még ha az nemritkán kiüresíti is a törvény előtti egyenlőséget). Külön tetszik álláspontjuk aktuális bátorsága, hiszen írásuk közreadásakor - mint figyelmeztetnek rá - a politikai jobbról (és annak széleiről) egyre inkább hallatszanak figyelmen kívül nem hagyható állampárti-diktatúrás piactagadó, illetve autarkiót dicsőítő demagógiák, populizmusok.

Mindaddig helyes a szerzők álláspontja (tudniillik, hogy a kapitalizmus az emberiség legsikeresebb formációja, egyébként vö. *Kommunista kiáltvány*, I. Burzsoák és proletárok), amíg a civilizáció fejlődése nem tűzi konkrétan napirendre a valóban közösségi társadalmat.

Tehát fejtegetésük egyáltalán nem apologetikus, hanem kimondottan konstruktív. Mindazonáltal egy nem csituló hiányérzést keltett bennem. Ugyanis, vajon produkálta volna-e kapitális-kolosszális eredményeit ez az „agyközpontú” társadalmi rendszer (utalok a szerzőpáros jogos etimologizálására), amennyiben nem mardossák állandóan sarkát a legkülönbözőbb munkásmozgalmak, s utóbb nem kényszerül korszakos párviadalra az államszocializmussal? Sajnos e rendkívül fontos összefüggés tárgyalása hiányzik a munkából. Jelezve sincs.

A kapitalizmus sikereinek sine qua nonja a ráirányuló szüntelen megkérdőjelezés. E kritika méltánylandó (nem csupán könyvelendő), ha nem valamiféle újbarbárságba lépést szolgál. Soha ne feledjük: a fasizmus/nácizmus a kapitalizmus (és nem más formáció) egyik uralmi formája...